

วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ของไทย กับ หลักเกณฑ์ของข้อตกลงราคาศุลกากร แกดต์

วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักกฎหมาย

หลักกฎหมายต้น เกี่ยวกับราคาศุลกากรของไทยและของข้อตกลงราคาศุลกากร แกดต์มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ แง่มุม สำหรับความแตกต่างพื้นฐานคือความแตกต่างในแนวคิดเกี่ยวกับราคา ซึ่งความแตกต่างอันนี้เองได้ส่งผลไปถึงการมีหลักเกณฑ์ในการประเมินราคาศุลกากรที่ต่างกัน เพราะหลักเกณฑ์ต่าง ๆ นั้นย่อมจะต้องวางอยู่บนแนวคิดอันอยู่เบื้องหลังของหลักเกณฑ์นั้น ๆ ดังจะได้อธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับราคา

- แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับราคาของไทย

ในพระราชบัญญัติศุลกากรของไทย ฉบับ พ.ศ. 2469 ซึ่งร่างโดยพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าพร้อมพงษ์อิริราช อธิบดีกรมศุลกากร และ มร. วิลเลียมมันท์ ที่ปรึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2452 โดยอาศัยกฎหมายอังกฤษเป็นแบบ แล้วส่งให้นานาประเทศพิจารณาขอความเห็นชอบ ซึ่งใช้เวลา 11 ปี จึงประกาศใช้เป็นกฎหมายฉบับแรกเมื่อ 13 สิงหาคม 2469⁴¹ โดยให้คำจำกัดความของคำว่าราคาไว้ในมาตรา 2 ว่า คำว่าราคาแท้จริงในท้องตลาดหรือราคาแห่งของใด หมายถึงราคาขายส่งเงินสด (ในส่วนของขาเข้าไม่รวมค่าอากร) ซึ่งจะพึงขายของประเทศและชนิดเดียวกันได้โดยไม่ขาดทุน ณ วัน เวลา สถานที่นำเข้า หรือส่งออกแล้วแต่กรณีซึ่งก็คือคำนิยามของคำว่าราคาตามกฎหมายอังกฤษในขณะนั้น คำว่าพึงขายได้ ในนิยามนี้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับราคาของไทยว่าเป็นแนวคิดแบบราคาสมมุติ หรือราคาทางความคิด (Notional Concept) เช่นเดียวกับแนวคิดเกี่ยวกับราคาของนิยามบริส เซลล์สำหรับของนิยามบริส เซลล์แนวคิดนี้จะปรากฏให้เห็นใน Annex ที่ 1 ของ Convention on the Valuation of goods for customs purposes

⁴¹ "ประวัติความเป็นมาของการศุลกากร" วารสารศุลกากร ปีที่ 1 ฉ. 1 กค.-สค. 2530 หน้า 24- 25 (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง)

โดยนิยามคำว่า Normal Price ซึ่งเป็นราคาพึงประเมินสำหรับของที่นำเข้ามาบริโภคภายในประเทศว่า หมายถึง The price they would fetch at the time when Duty become payable on a sale in the open market between a buyer independent of each other คำว่า would fetch แสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาสมมุติ หรือราคาทางความคิด (Notional Concept) คือถือราคาที่คาดว่าจะสินค้านั้นจะพึงขายได้ เป็นราคาการประเมิน

แต่อย่างไรก็ตามแม้ไทยจะมีนิยามเกี่ยวกับราคาเหมือนนิยามบรัสเซลส์ แต่วิธีการประเมินราคาของไทยนั้นเรากำหนดขึ้นมาเอง ดังนั้นหลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทยจึงขัดกับหลังของนิยามบรัสเซลส์ในบางหลัก เช่น

(1) ขัดกับหลักที่ 4 ที่ว่าการประเมินราคาต้องทำให้ผู้นำเข้าสามารถประมาณราคาสินค้าของตนไว้ล่วงหน้า ซึ่งตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทยนั้น โดยหลักใหญ่แล้วถือราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เป็นราคาประเมิน คือศุลกากรจะนำราคานำเข้าของผู้นำเข้าแต่ละรายมาเปรียบเทียบกัน รายใดนำเข้าในราคาสูงสุดในช่วงระยะเวลาที่กำหนด (3 เดือนก่อนหน้าสำหรับสินค้าประเภทเคมีภัณฑ์ และวัตถุดิบ 6 เดือนก่อนหน้าสำหรับสินค้าประเภทสินค้าสำเร็จรูป) ก็จะนำราคารายนั้นมาเป็นราคาประเมิน ซึ่งวิธีการเช่นนี้ผู้นำเข้าไม่สามารถคาดหมายได้ล่วงหน้าว่าสินค้าที่ตนนำเข้าจะมีราคาเท่าไร เพราะไม่ทราบว่าจะราคาสินค้าที่ตนส่งต่อศุลกากรนั้นจะเป็นราคานำเข้าที่สูงสุดอันเป็นราคาที่ศุลกากรยอมรับหรือไม่ ถ้าราคานำเข้าของตนไม่ใช่ราคานำเข้าที่สูงสุดที่ศุลกากรจะยอมรับแล้ว ราคานำเข้าของผู้นำเข้ารายใดและนำเข้ามาในราคาเท่าไรจึงจะเป็นที่ยอมรับ และสินค้าของตนจะต้องถูกประเมินราคาใหม่เป็นเท่าใด ปัญหาเหล่านี้ผู้นำเข้าไม่สามารถทราบได้ล่วงหน้าโดยเฉพาะการค้าที่มีการแข่งขันแล้วยิ่งจะไม่ทราบเพราะต่างฝ่ายต่างก็ปกปิดข้อมูลการนำเข้ามาของตนไว้เป็นความลับ

(2) ขัดกับหลักที่ 5 ของนิยามบรัสเซลส์ที่ว่า การประเมินราคาต้องคุ้มครองผู้นำเข้าโดยสุจริต

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าหลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทยถือราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระยะเวลาที่กำหนดเป็นราคาประเมิน การประเมินราคาโดยวิธีนี้เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ จึงเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐมากกว่าผลประโยชน์ของผู้นำเข้าที่นำเข้ามาโดยสุจริต

(3) ขัดกับหลักที่ 7 ของนิยามบริส เซลส์ที่ว่า การประเมินราคาต้องอาศัยเอกสารการค้าให้มากที่สุด

ตามแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับราคาของไทยนั้น ถือเป็นแนวคิดแบบราคาสมมุติ จึงไม่จำเป็นต้องยึดถือเอกสารการค้าเป็นหลักในการกำหนดราคาประเมิน ดังจะเห็นได้ชัดในกรณีกำหนดราคาประเมินจากราคาประกาศกรมศุลกากร เป็นรายเฉลี่ย และราคาประกาศกองวิเคราะห์ราคาซึ่งราคาเหล่านี้เป็นราคาที่เกิดจากการคำนวณทางคณิตศาสตร์ และตัวเลขสถิติ

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทยหากจะมีการใช้เอกสารการค้า ก็จะใช้เพื่อการเทียบเคียงหาราคานำเข้าที่สูงสุด มิใช่ใช้เอกสารการค้าเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องแท้จริงของราคาแต่อย่างใด

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบดังกล่าวมาในข้อ (1) - (3) ข้างต้นจะเห็นว่าหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทยนั้นไม่ได้อำนวยต่อกิจการค้าระหว่างประเทศ เพราะขัดกับหลักการประเมินราคาศุลกากรที่จะต้องเป็นธรรม หลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทยมุ่งแต่จะคำนึงถึงผลประโยชน์มิได้เสียของรัฐในด้านป้องกันการรั่วไหลของภาษีศุลกากรมากกว่าที่จะส่งเสริมการค้าและคุ้มครองผู้นำเข้าที่นำเข้ามาโดยสุจริต แต่ถึงกระนั้นก็ดีการกระทำดังกล่าวนี้ไม่ถือว่าเป็นเรื่องแปลกอะไร เพราะผู้ประกอบการค้าหลาย ๆ รายยังขาดสำนึกในการเสียภาษีอยู่โดยหลาย ๆ รายพยายามสำแดงราคาซื้อขายต่ำกว่าจริงเพื่อเลี่ยงอากรอยู่เนือง ๆ ดังนั้นถ้าหากหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทยวางตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรนิยามบริส เซลส์ทุกเรื่องแล้วปัญหาที่จะตามมาก็คือการรั่วไหลของอากรศุลกากร

- แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับราคาของข้อตกลงราคาศุลกากรแกดต์

ในข้อตกลงเกี่ยวกับราคาศุลกากรแกดต์ได้ให้นิยามเกี่ยวกับราคาไว้ในมาตรา 1 ว่า ราคาศุลกากรคือราคาซื้อขาย (Transaction Value) ที่ได้จ่ายจริง หรือพึงต้องจ่ายจริงสำหรับสินค้าที่ซื้อมานั้น ในเวลาที่ได้ขายเพื่อส่งออกไปยังประเทศนำเข้า

จากนิยามนี้แสดงให้เห็นว่าราคาตามแนวคิดเกี่ยวกับราคาของข้อตกลงราคาศุลกากรแกดต์คือราคาแท้จริง (Positive Concept of Value) ตามแนวคิดนี้ราคาศุลกากรคือราคาที่สินค้านั้นขายได้ (is sold) คือราคาที่ได้มีการซื้อขายกันจริง

ก่อนที่จะมีการใช้หลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของแกดต์นั้น หลาย ๆ ประเทศได้ประเมินราคาศุลกากรตามหลักเกณฑ์ของนิยามบริส เซลส์ ซึ่งใช้ราคาสมมุติเป็นราคาประเมินและ

ปรากฏว่าราคานั้นไม่แน่นอนหลายประเทศมีวิธีการประเมินราคาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งส่งผลไปถึงการเป็นอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์จึงเกิดขึ้นมา เพื่อปรับปรุงกรอบทางกฎหมายสำหรับควบคุมการปฏิบัติในทางการค้าระหว่างประเทศ (Improved legal framework for conduct of world trade) โดยการนำราคาตามแนวคิดแบบแน่นอนมาใช้แทนราคาตามแนวคิดแบบราคาสมมุติ⁴² แต่เนื่องจากเมื่อการค้าพัฒนาขึ้น ได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์พิเศษระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายจนความสัมพันธ์นี้มีผลกระทบต่อราคา ในที่สุดก็ได้มีการปฏิเสธราคาที่เกิดจากความสัมพันธ์นี้ โดยเฉพาะกรณีของการเก็บอากรตามราคา (Advalorem Duties) ต่อมาจึงได้มีการใช้ราคาของสินค้าชนิดเดียวกัน (Like Merchandise) ที่ขายได้อย่างเสรีหรือเสนอขายอย่างเสรี เป็นราคาประเมิน

ในการที่แนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาแท้จริงหันมาใช้ราคาของสินค้าชนิดเดียวกันมาเป็นราคาประเมินนี้ทำให้เกิดปัญหาความยุ่งยากในทางปฏิบัติ เพราะการจะกำหนดว่าสินค้าใดเป็นสินค้าชนิดเดียวกันหรือไม่ เป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องใช้ดุลยพินิจพิจารณาและแน่นอนว่าดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ประเมินราคาแต่ละรายย่อมต้องต่างกัน ดังนั้นบางครั้งอาจจะมีการกำหนดราคาศุลกากรไม่สอดคล้องกับราคาของสินค้านั้นที่ได้มีการซื้อขายกันจริง และยิ่งไปกว่านั้นราคาสินค้าชนิดเดียวกันอาจจะไม่มีก็ได้ ในกรณีเช่นนี้การประเมินราคาก็จำเป็นต้องใช้วิธีประเมินโดยวิธีอื่นต่อไปอีกซึ่งเป็นเรื่องยุ่งยาก

ความยุ่งยากอีกประการหนึ่งของการประเมินราคาโดยยึดถือราคาตามแนวคิดนี้ คือการกำหนดความแน่นอนของคำว่าสินค้านั้นขายได้ (is sold) การที่กำหนด เช่นนี้ทำให้ต้องรู้ราคาแน่นอนว่าสินค้านั้น หรือสินค้าที่เหมือนกัน (Like Merchandise) ว่าขายได้จริงเท่าไร ถ้าไม่รู้ว่าสินค้านั้น หรือสินค้าที่เหมือนกัน (Like Merchandise) ขายได้จริงเท่าไร ก็ไม่สามารถกำหนดราคาสินค้านั้นได้

การที่หลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของแกตต์นำแนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาแท้จริงมาใช้ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการประเมินราคาศุลกากรและป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรประเมินราคาตามอำเภอใจ แต่การนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาแท้จริงมาใช้นั้นก่อให้เกิดปัญหาในการที่ผู้นำเข้าสามารถฉ้อฉลราคาได้โดยง่าย หลักเกณฑ์การประเมินราคาของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์จึงไม่เหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนาที่ยังคงมุ่งเก็บภาษีศุลกากรเพื่อรายได้หลักของประเทศ

⁴² GATT Activities in 1980 Geneva : 1981 p. 8

ศุลกากรแกตต์จึงไม่เหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนาที่ยังคงมุ่งเก็บภาษีศุลกากร เพื่อรายได้หลักของประเทศอยู่ และนอกจากนี้ยังใช้ภาษีศุลกากร เป็น เครื่องต่อรองทางการค้าและคุ้มครองสินค้าภายในประเทศ⁴³

จุดมุ่งหมายของการตั้งหลักเกณฑ์การประเมินราคาแกตต์คือ เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจากภาษีศุลกากรแต่ก็ต้องล้มเหลวเพราะในหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรไม่มีข้อห้ามไม่ให้รัฐผู้สัญญาขึ้นภาษีศุลกากรและการที่จะให้รัฐในภาคีลดอากรศุลกากรก็จะต้องให้ภาคีตกลงกันเองแกตต์ไม่มีอำนาจบังคับ⁴⁴

2) ความเข้าใจของศาลเกี่ยวกับราคา

ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับข้อพิพาทเรื่องราคาประเมินนั้น ศาลไทยจะพิจารณาจากเอกสารการค้า เช่น Letter of credit ที่ผู้นำเข้าเปิดไว้กับธนาคาร และจดหมายติดต่อธุรกิจการค้าระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า "ราคาแท้จริงในท้องตลาด" หรือ "ราคาแห่งขอดี ตามแนวคิดเกี่ยวกับราคาของศาลคือราคาที่ได้มีการซื้อขายกันจริงตามที่ปรากฏใน เอกสารการค้า อันเป็นแนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาแท้จริง (Positive Concept) ตามแบบอย่างของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์ ซึ่งยึดถือแนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาแท้จริง (Positive Concept of Value)

ตัวอย่างของคำพิพากษาศาลฎีกาดังต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาแท้จริง (Positive Concept)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1404/2531 ระหว่าง กรมศุลกากร โจทก์ที่ 1 กรมสรรพากรโจทก์ที่ 2 บริษัท โอเรียนทัลไฟเบอร์ จำกัด จำเลย คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า ราคาที่จำเลยสำแดงไม่ใช้ราคาแท้จริงในท้องตลาด ศาลฎีกาฟังว่าราคาตามที่ปรากฏในจดหมายติดต่อระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย เปรียบเทียบกับราคาอื่น เป็นราคาที่แท้จริงในท้องตลาด

⁴³ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. Shorter Article taxation of import in LCDS Suggest to reform" Journal of world trad law Vol. 12 No 5 (May-June) p. 356

⁴⁴Keneth W. Dam. The GATT Law and international Economic Organization the GATT tariff system chicago : the University of chicago pr, 1970

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1058/2530 ระหว่าง กรมศุลกากร โจทก์ที่ 1 กรมสรรพากร โจทก์ที่ 2 บริษัท เซาท์ เอเชียไฟเบอร์ จำกัด จำเลย ศาลฎีกาตัดสินว่าราคาสินค้าที่จำเลยสำแดงไว้ในใบขนสินค้า ตรงกับราคาที่สำแดงไว้ในใบกำกับสินค้า ซึ่งผู้ขายออกให้และจำเลยให้ธนาคารแหลมทอง จำกัด ชำระราคาสินค้าไปตามที่ปรากฏในใบกำกับสินค้านั้น คดีไม่มีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าราคาสินค้าตามใบขนสินค้าดังกล่าว และใบกำกับสินค้านั้นจะไม่ใช้ราคาอันแท้จริงดังที่โจทก์อ้าง ที่ศาลฎีกาพิจารณากลางพิจารณาให้ยกฟ้องโจทก์ ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

จากคำพิพากษาข้างต้นจะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับราคาของศาล และแนวคิดเกี่ยวกับราคาของกฎหมายศุลกากรไทยต่างกัน คือศาลถือแนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาแท้จริง (Positive Concept) คือถือราคาตามที่ได้มีการซื้อขายกันจริง ซึ่งตามปกติจะแสดงให้เห็นเอกสารการค้า เช่น Letter of Credit ที่ผู้นำเข้าเปิดไว้กับธนาคาร จดหมายติดต่อธุรกิจ ใบกำกับสินค้า แต่ตามกฎหมายศุลกากรยึดถือแนวคิดเกี่ยวกับราคาแบบราคาสมมุติ หรือราคาทางความคิด (Notional Concept) คือถือราคาที่สินค้านั้นพึงขายได้เป็นราคาประเมิน ซึ่งราคาดังกล่าวอาจจะไม่มีอยู่จริงก็ได้ แต่เป็นราคาที่ศุลกากรคาดหมายว่าสินค้านั้นจะสามารถขายได้ในราคานั้นโดยไม่ขาดทุน จึงใช้ราคานั้นเป็นราคาประเมิน ราคานี้จึง เป็นราคาที่ศุลกากรสมมุติขึ้น

3) การกำหนดราคาประเมิน

- หลักเกณฑ์การกำหนดราคาประเมินของไทย

ในกฎหมายศุลกากรของไทยนั้นไม่ได้กำหนดวิธีการประเมินราคาศุลกากรไว้คงมีแต่คำจำกัดความเกี่ยวกับราคาไว้ในมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 เท่านั้น ดังนั้นในการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทยจึงจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของนิยามบริสเซลส์ในการกำหนดราคาศุลกากรในฐานะที่เป็นกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งตามความในมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยและนอกจากจะใช้หลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของนิยามบริสเซลส์ในการกำหนดราคาศุลกากรแล้วเรายังใช้คำจำกัดความเกี่ยวกับราคาในมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 เป็นแนวทางในการกำหนดราคาศุลกากรด้วย

โดยที่ราคาศุลกากรของไทยคือราคา "พึงขายได้" จากคำว่า "พึงขายได้" นี้เองทำให้ราคาศุลกากรไม่ต้อง เป็นราคาของสินค้าที่กำลังประเมินราคาอยู่ แต่ราคานี้อาจจะ เป็นราคาของสินค้านำเข้าอื่น หรือไม่ใช่ราคาของสินค้านำเข้าใดเลยก็ได้ ดัง เช่นราคาประกาศกรมศุลกากร เป็น

รายเฉลี่ย และราคาประกาศกองวิเคราะห์ราคา การกำหนดราคาตามแนวคิดนี้จึง เป็น เรื่องของ การค้นหาข้อมูล หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาพิจารณากำหนดราคาขึ้น ซึ่งอาจจะทำโดยการ เทียบเคียง กับราคาสินค้าที่เป็นประเภทและชนิดเดียวกัน หรือแนวโน้มของราคาตลาดในขณะนั้น โดยการคาดหมาย ว่าราคาที่กำหนดขึ้นนั้น เป็นราคา "พึงขายได้" สำหรับสินค้านั้น ในการเทียบเคียงนี้บางครั้งอาจจะ ใช้เอกสารการค้า เพื่อเทียบเคียงว่ามีราคาซื้อขายรายอื่นที่มีราคาสูงกว่ารายที่กำลังประเมินราคาอยู่ นี้หรือไม่ ศาลการจะไม่ยอมรับราคาที่ขายที่ปรากฏภายหลัง จากการเทียบเคียงแล้วว่า เป็นราคาที่ ต่ำกว่าราคาซื้อขายรายอื่น และจะประเมินราคาสินค้านั้นให้เท่ากับราคาซื้อขายของรายที่มีราคาสูง สุดในช่วงระยะเวลาที่กำหนด คือ 3 เดือน ก่อนหน้าสำหรับสินค้าประเภทวัตถุดิบ และ เคมีภัณฑ์ 6 เดือน ก่อนหน้าสำหรับสินค้าที่เป็นสินค้าสำเร็จรูป และ 1 เดือนก่อนหน้าสำหรับสินค้าที่ซื้อจากประเทศ ที่ค้าโดยรัฐ

จากการที่ได้กล่าวมาแล้วแต่ต้นจะ เห็นว่าคำว่า "พึงขายได้" นั้น เป็นการปฏิเสธราคาซื้อ ขายที่ได้จ่ายจริง ถ้าปรากฏว่าราคาซื้อขายนั้นต่ำกว่าราคาซื้อขายของผู้นำเข้ารายอื่น และคำว่า "พึงขายได้" เป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ศาลการ ที่จะประเมินราคาสินค้านั้น เพิ่มขึ้นให้เท่ากับ ราคาที่เจ้าหน้าที่ศาลการคิดว่าเป็นราคาสินค้านั้น "พึงขายได้"

การประเมินราคาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีผลดีในข้อที่ว่าแก้ไขปัญหาการฉ้อฉลราคาได้ กล่าวคือถ้าปรากฏว่าผู้นำเข้ารายใดสำแดงราคานำเข้าต่ำเพื่อเลี่ยงอากร เจ้าหน้าที่ศาลการสามารถ ประเมินราคาเพิ่มได้

แต่อย่างไรก็ตามการประเมินราคาตามหลักเกณฑ์ที่มีผลเสียคือทำให้ผู้นำเข้าไม่สามารถ ทราบราคาสินค้าของตนได้ล่วงหน้าทำให้ยากแก่การกำหนดราคาขาย และวางโครงการในกิจการ ของตน

- หลักเกณฑ์การประเมินราคาตามข้อตกลงราคาศาลการเกณฑ์

ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาของข้อตกลงราคาศาลการเกณฑ์ ถือเป็นราคาที่ซื้อขาย จริง (is sold) เป็นราคาสำหรับประเมินราคาสินค้า การกำหนดราคาประเมินตามวิธีนี้ทำให้ ยุ่งยาก เพราะต้องรู้ว่าราคาที่แท้จริงของสินค้านั้น เป็น เท่าไร ถ้าไม่รู้ราคาที่แท้จริงก็ไม่สามารถกำหนด ราคาประเมินสินค้านั้นได้ และในกรณีที่ไม่วิเคราะห์ราคาที่แท้จริงของสินค้านั้น ก็ต้องใช้วิธีการลำดับที่ 2 รอง ลงมา คือประเมินจากราคาของสินค้าชนิดเดียวกัน และถ้าไม่มีราคาของสินค้าชนิดเดียวกัน ก็ต้องใช้ วิธีประเมินในลำดับรองลงไปอีกจนถึงการกำหนดราคาประเมินจากราคาค้นทุนการผลิต ซึ่งเป็น เรื่อง

ที่ยุ่งยากในทางปฏิบัติ เพราะการกำหนดราคาประเมินตามวิธีนี้ได้ต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนต่าง ๆ

ในการผลิตสินค้า นั้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีอยู่และรู้ได้เฉพาะประเทศผู้ส่งออกเท่านั้น การจะให้มิประเทศผู้นำเข้าทราบข้อมูลเหล่านี้เป็นไปได้ยากเพราะเป็นเรื่องที่อยู่นอกอธิปไตยของประเทศผู้นำเข้า ดังนั้น การจะให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับต้นทุนการผลิตจึงเป็นไปได้ยาก และทำให้ต้องเสียเวลามากอัน เป็นการขัดต่อหลักการบริหารศุลกากรที่ต้องกระทำโดยรวดเร็ว

แต่อย่างไรก็ตามแม้ศุลกากรจะค้นหาราคาซื้อขายได้แล้ว ถ้าราคาไม่เป็นไปตามเงื่อนไขต่อไปนี้จะรับราคานั้นเป็นราคาประเมินไม่ได้ คือ

- (1) ต้องไม่มีข้อจำกัดแก่ผู้ซื้อในการใช้หรือจำหน่ายสินค้า
- (2) ไม่มีเงื่อนไขอันทำให้ไม่อาจกำหนดราคาตามที่เป็นจริงของสินค้านั้นได้
- (3) ผู้ขายจะต้องไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการขายต่อ การโอน การใช้ประโยชน์ ไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อม นอกจากการปรับราคาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 ของข้อตกลงราคาศุลกากรภาค 8
- (4) ผู้ซื้อและผู้ขายไม่มีความสัมพันธ์กัน

ถ้าราคาซื้อขายนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ราคานั้นก็เป็นราคาศุลกากรไม่อาจจะยอมรับได้

ในกรณีที่ราคานั้น เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นแล้ว ถ้าปรากฏว่าราคานั้นยังมีได้รวมเอาค่าใช้จ่ายในมาตรา 8 ของข้อตกลงเข้าไปด้วยแล้ว ให้รวมค่าใช้จ่ายดังกล่าวเข้าไปด้วย จึงจะเป็นราคาที่ศุลกากรรับได้

เมื่อราคาซื้อขายนั้น เป็นไปตามเงื่อนไขข้างต้น และได้มีการรวมเอาค่าใช้จ่ายตามมาตรา 8 ของข้อตกลงเข้าไปด้วยแล้ว ราคานั้นก็จะ เป็นราคาศุลกากรโดยไม่ต้องคำนึงว่าราคานั้นจะสูงหรือต่ำกว่าราคาทั่วไปในท้องตลาดของสินค้าชนิดเดียวกัน หรือเหมือนกัน

4) องค์ประกอบของราคา

ในการกำหนดราคาซื้อขายนั้นมิได้พิจารณาจากราคาค่าต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นกับตัวสินค้าแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องพิจารณาจากตัวแปรอื่น ๆ อีก เป็นต้นว่าสถานที่ส่งมอบ ปริมาณการซื้อขาย ดังนั้น เพื่อให้การประเมินราคามีมาตรฐานที่ถูกต้อง แน่นนอน จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบของราคา ดังนี้

เวลา

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าราคาย่อมกั้นลงอยู่เสมอ ดังนั้น เวลาที่ต่างกัน ราคาสินค้าย่อมต่างกันออกไป การกำหนดราคาประเมินจึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานเกี่ยวกับเวลา

ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรไทยนั้น พระราชบัญญัติบุคลากร ฉบับ พ.ศ. 2469 ให้อายุเวลาที่ความรับผิดชอบในการเสียค่าภาษีเกิดขึ้น เป็นเวลาในการประเมินอายุ ⁴⁵

เวลาที่ความรับผิดชอบในการเสียค่าภาษีอายุ คือเวลาที่ผู้นำเข้าสินค้านั้น เข้ามาในราชอาณาจักรสำเร็จ ⁴⁶

เวลาที่มีการนำเข้าสำเร็จคือเวลาขณะที่เรือที่นำของนั้น เข้าได้เข้ามาใน เขตท่าที่จะถ่ายของออกจากเรือ หรือท่าที่มีชื่อส่งของถึง ⁴⁷

จึงสรุปได้ว่า ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรไทยนั้นคือ เวลาที่เรือซึ่งนำของนั้น เข้าได้เข้ามาใน เขตท่าที่จะถ่ายของออกจากเรือ หรือท่าที่มีชื่อส่งของถึง เป็น เวลาสำหรับการประเมินอายุ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นจะ เห็นว่าการกำหนดราคาประเมินของไทยจะมีช่วง เวลาเหลื่อมกัน ระหว่าง เวลาที่ทำสัญญาซื้อขาย กับเวลาที่มีการนำเข้าสำเร็จ ซึ่ง เป็น เวลาที่ความรับผิดชอบในการที่จะต้องเสียค่าภาษีอายุเกิดขึ้น ดังนั้นในช่วง เวลาที่มีการทำสัญญากับ เวลาที่มีการนำเข้าสำเร็จ ถ้าราคาสินค้ามีการเปลี่ยนแปลง ราคาที่จะนำมาประเมินสินค้านั้นก็ย่อมจะต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย

⁴⁵ มาตรา 10 ทวิ วรรค 2 แห่ง พ.ร.บ. บุคลากร พ.ศ. 2469 บัญญัติว่า การคำนวณค่าภาษีให้ถือตาม สภาพของราคาของ ใดๆ ที่เป็นอยู่ใน เวลาที่ความรับผิดชอบอันจะต้องเสียค่าภาษีเกิดขึ้น

⁴⁶ มาตรา 10 ทวิ วรรค 1 แห่ง พ.ร.บ. เดียวกัน บัญญัติว่า ความรับผิดชอบในการที่จะต้องเสียค่าภาษีของขา เข้านั้น เกิดขึ้น ใน เวลาที่นำของ เข้าสำเร็จ

⁴⁷ มาตรา 41 แห่ง พ.ร.บ. ฉบับเดียวกัน บัญญัติว่า ใดๆ ท่านให้ถือว่าการนำเข้า เป็นอันสำเร็จแต่ขณะที่เรือซึ่งนำของ เข้านั้นได้เข้ามาใน เขตท่าที่จะถ่ายของจากเรือ หรือท่าที่มีชื่อส่งของถึง

แต่กรณีของการประเมินราคาศุลกากรตามข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์นั้นหลังจากมีการทำสัญญาซื้อขายกันแล้ว แม้ภายหลังราคาซื้อขายจะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นหรือลงอย่างไรก็ไม่ต้องนำมาพิจารณา เพราะข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์นั้นไม่ได้กำหนดมาตรฐานของ เวลาไว้สำหรับการประเมินราคาศุลกากร ดังนั้น เมื่อมีการทำสัญญาซื้อขายแล้ว และปรากฏว่าราคาซื้อขายนั้น เป็นไปตามเงื่อนไขของราคาตามที่กำหนดไว้แล้ว ราคานั้นก็จะ เป็นราคาศุลกากร โดยไม่ต้องคำนึงว่าสัญญาซื้อขายจะทำการใน เวลาใด และหลังจากที่ได้ทำสัญญาซื้อขายกันแล้วมีการขึ้นลงของราคาอย่างไรก็ไม่ต้องนำมาพิจารณา

ในข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์นั้น องค์ประกอบ เกี่ยวกับ เวลาจะนำมาพิจารณาต่อเมื่อ ปรากฏว่าราคาซื้อขายเป็นราคาที่เกิดจากความสัมพันธ์พิเศษระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ราคาซื้อขายที่เกิดจากความสัมพันธ์พิเศษนี้จะยอมรับ เป็นราคาศุลกากรได้ก็ต่อเมื่อผู้ซื้อแสดงได้ว่า ราคานั้นใกล้เคียงกับราคาใดราคาหนึ่งที่เกิดขึ้นใน เวลาเดียวกันหรือเกิดขึ้นใน เวลาใกล้เคียงกันกับราคาต่อไปนี้ (มาตรา 1.2 (b) ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์)

- (1) ราคาซื้อขายในการขายให้กับผู้ซื้อที่ไม่มีความสัมพันธ์กันในการขายสินค้าที่เหมือนกัน หรือคล้ายกันที่ขายเพื่อส่งออกไปยังประเทศนำเข้าเดียวกัน
- (2) ราคาศุลกากรของสินค้าเหมือนกัน หรือ คล้ายกันที่กำหนดราคาภายใต้เงื่อนไขของมาตรา 5 ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์
- (3) ราคาศุลกากรของสินค้า เหมือนกัน หรือคล้ายกัน ที่กำหนดภายใต้บัญญัติใน มาตรา 6 ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์
- (4) ราคาขายที่ขายให้กับผู้ซื้อที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อส่งออกไปยังประเทศนำเข้าเดียวกันของสินค้าชนิดเดียวกันกับที่นำเข้า นอกจากผลิตภัณฑ์ที่มีประเทศกำเนิดต่างกันภายใต้เงื่อนไขว่า ผู้ขายในการค้าทั้งสองประเภทที่นำมา เปรียบเทียบต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าในการประเมินราคาศุลกากรตามข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์ที่ถูกต้องตามแบบแผนนั้น องค์ประกอบเกี่ยวกับ เวลาจะนำมาพิจารณาในฐานะเป็นวิธีการลำดับรอง (Secondary Method) ยิ่งไปกว่านั้นการประเมินราคาจากราคาดันทุน (Computed) จะไม่มีการนำเอาองค์ประกอบในเรื่อง เวลา เข้ามา เกี่ยวข้อง เลย ⁴⁸

⁴⁸ Customs Co-operation Council. The Brussel definition of Value and GATT Valuation Agreement A Comparison Valuation directorate Geneve : February 1985

สถานที่

สถานที่ ที่กำหนดราคาประเมินก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ราคาสินค้าต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากความนิยมเฉพาะถิ่นในสินค้าแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน และอีกประการหนึ่ง ค่าขนส่งที่ต่างกันแต่ละสถานที่ ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สินค้ามีราคาต่างกันออกไป

ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของไทยถือเอาสถานที่ที่นำสินค้าเข้า เป็นสถานที่กำหนดราคา ซึ่งเป็นราคา ซี.ไอ.เอฟ. (มาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติบุคลากร พ.ศ. 2469)

การถือเอาราคาตามสถานที่ ที่นำสินค้าเข้า เป็นสถานที่กำหนดราคาย่อม เป็นการไม่ยอมรับราคาที่เป็นราคาขายภายในประเทศผู้ส่งออกเป็นราคาประเมิน และปฏิเสธไม่ยอมรับราคาที่ขายเพื่อส่งออกไปยังประเทศนำเข้าอื่น เป็นราคาประเมิน ซึ่งหลักดังกล่าวนี้ เหมือนกันกับหลักเกณฑ์การประเมินของข้อตกลงราคาบุคลากรแอกต์ ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาของข้อตกลงราคาบุคลากรแอกต์นั้นไม่ได้กำหนดสถานที่สำหรับการกำหนดราคาประเมินไว้ แต่ข้อตกลงราคาดังกล่าวปฏิเสธไม่ยอมรับราคาขายภายในประเทศผู้ส่งออกเป็นราคาประเมิน (มาตรา 72 (c) ของข้อตกลงราคาบุคลากรแอกต์) และไม่ยอมรับราคาขายที่ส่งออกไปยังประเทศอื่น (มาตรา 7.2 (e))

ปริมาณ

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรไทยเอง และของข้อตกลงราคาบุคลากรแอกต์ ไม่ได้กำหนดปริมาณมาตรฐานไว้

แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า โดยปกติการค้าปริมาณการซื้อขายมีผลต่อราคา คือถ้าซื้อในปริมาณมาก จะซื้อได้ในราคาต่ำ และด้วยการยอมรับในข้อเท็จจริงอันนี้ เองจึงได้มีธรรมเนียมการให้ส่วนลดในปริมาณขึ้น

สำหรับหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของไทยนั้น ปริมาณจะถูกนำมาพิจารณาด้วยเสมอโดยยึดหลักว่าผู้ที่ซื้อในปริมาณมากย่อมจะซื้อได้ในราคาต่ำกว่าผู้ที่ซื้อในปริมาณน้อย

ด้วยเหตุที่ไม่มีการกำหนดปริมาณมาตรฐานไว้ ดังนั้นราคาที่จ่ายจริงหรือพึงต้องจ่ายของข้อตกลงราคาบุคลากรแอกต์จึงไม่ต้องมีการปรับราคาให้สอดคล้องกับปริมาณการซื้อขายแต่อย่างใด ถ้าปรากฏว่าราคาซื้อขายนั้น เป็นราคาที่อยู่ในเงื่อนไขของราคาบุคลากรแล้ว บุคลากรก็จะรับราคานั้นเป็นราคาบุคลากร

การประเมินราคาโดยไม่พิจารณาถึงปริมาณการซื้อขายนี้ เป็นผลให้มีการประเมินราคาสินค้า เฉพาะจำนวนที่มีการนำเข้ามาในประเทศผู้นำเข้าจริงเท่านั้น ในกรณีที่มีการซื้อในปริมาณมาก แต่นำเข้ามาในประเทศเพียงบางส่วน ส่วนที่เหลือได้ส่งไปยังประเทศอื่นนั้น จะไม่มีการนำเอาปริมาณที่นำเข้าไปในประเทศอื่นมาพิจารณากำหนดราคาประเมินด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีการซื้อในปริมาณมากและผู้ขายลดราคาให้ และปรากฏว่าราคานั้นเป็นราคาที่ได้อ้างจริงหรือพึงต้องจ่าย และราคานี้เป็นราคาที่อยู่ในเงื่อนไขของราคาศุลกากรแล้ว ราคานั้นก็เป็นราคาที่ยอมรับเป็นราคาศุลกากร แต่ผู้นำเข้าจะนำเอาปริมาณที่นำเข้ามาก่อนหน้านี้มาอ้างเป็นส่วนลดย้อนหลังไม่ได้⁴⁹ เว้นแต่กฎหมายภายในของประเทศผู้นำเข้าจะได้กำหนดให้ทำได้

ระดับการค้า

ราคาขายสินค้าโดยทั่วไปจะมี 2 ราคา คือ ราคาที่เป็นราคาในระดับการค้าประเภทขายส่ง และราคาที่เป็นราคาในระดับการค้าประเภทขายปลีก ระดับการค้าที่เป็นประเภทขายส่งจะถูกกว่าระดับการค้าที่เป็นประเภทขายปลีก

ในมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 บัญญัติว่า ราคาแท้จริงในท้องตลาดหรือราคาแห่งของใดหมายถึงราคาขายส่งเงินสด จากคำนิยามชี้แจงให้เห็นว่าตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทยถือระดับราคาขายส่ง

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรแกตต์นั้นไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับระดับการค้าไว้ ทั้งนี้เพราะตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรแกตต์ ถือว่าระดับการค้าเป็นตัวกำหนดราคาโดยตัวของมันเองอยู่แล้ว⁵⁰ ระดับการค้าจะนำมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณากำหนดราคาก็แต่เฉพาะในกรณีที่มีการใช้ราคาเทียบเคียง (Test Value) ตามมาตรา 1.2 และการใช้ราคาของสินค้าเหมือนกันในมาตรา 2 หรือราคาของสินค้าที่คล้ายกันในมาตรา 3 ของข้อตกลงราคา

⁴⁹C.C.C. GATT Agreement and text of the technical committee on customs valuation "Commentary 6.1" Treatment of split shipment under article 1 of the Agreement" Brussel : 1887 p.1

⁵⁰Ibid., p. 7

ศุลกากรแกตต์มา เป็นราคาประเมินสินค้ารายสิ้น นอกจากนี้ก็ยังมีการใช้ในการประเมินราคาโดยใช้ราคาขายภายในประเทศเป็นราคาประเมิน ตามมาตรา 5 ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์

5) การปรับราคา

การปรับราคา คือ การนำเอาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ บวกเข้าไปในราคาขาย

หลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทย ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทยนั้น คือ ราคา ซี.ไอ.เอฟ. เป็นราคาประเมิน ดังนั้นการปรับราคาตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทย จึงเป็นการเอาค่าระวางบรรทุก และค่าประกันภัยบวกเข้าไปในราคา เอฟ.ไอ.บี. เพื่อทำราคา เอฟ.ไอ.บี. ให้เป็นราคา ซี.ไอ.เอฟ.

หลักเกณฑ์การประเมินราคาของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์ ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาของข้อตกลงนี้ มีการปรับราคาใน 2 กรณี คือ

(1) ปรับราคาเพื่อนำค่าใช้จ่ายตามมาตรา 8 ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์ มาบวกเข้าไปในราคาซื้อขาย

อนึ่ง รายจ่ายต่าง ๆ ที่จะนำมาบวกเข้าไปนี้ต้อง เป็นข้อมูล (data) ที่มีตัวตนแน่นอนและมีปริมาณที่แน่นอน

(2) การปรับราคาตามมาตรา 2 และมาตรา 3 ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์ การปรับราคาในกรณีนี้ก็เนื่องจากการใช้ราคาของสินค้าที่เหมือนกันเป็นราคาประเมินตามมาตรา 2 และการใช้ราคาของสินค้าที่คล้ายกันเป็นราคาประเมินตามมาตรา 3 ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์ และปรากฏว่าปริมาณการซื้อขายของสินค้าที่กำลังประเมินราคาต่างไปจากปริมาณของสินค้าที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน

6) ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับราคา

ค่านายหน้า (Commission)

ค่านายหน้านั้น เป็น เรื่องที่ยอมรับว่าให้มีได้ทั้งในหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรแกตต์ และหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทย แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยต่างกัน ดังนี้

ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทย ในกรณีที่มีการซื้อสินค้าจากผู้ขายในต่างประเทศโดยผ่านคนกลางซึ่ง เป็นตัวแทนจำหน่าย แต่สินค้านั้นได้ส่งให้กับผู้ซื้อโดยตรงและผู้ขาย

ในต่างประเทศได้จ่ายค่านายหน้าให้กับตัวแทนจำหน่ายโดยคิดจากผู้ซื้อนั้นค่านายหน้าต้องนำไปบวกกับราคาพึงประเมินเพื่อคำนวณอากรด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรไทยนั้น ไม่ห้ามการนำเอาค่านายหน้าในการขายบวกเข้าไปในราคาซื้อขาย เหมือนอย่างกฎเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรแกลด์ ซึ่งการนำเอาค่านายหน้าในการซื้อบวกเข้าไปในราคาซื้อขายด้วยนั้นมีผลดีต่อรัฐ เพราะทำให้ฐานของราคาสินค้าที่จะนำมาคำนวณอากรกว้างทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นในกรณีที่มีการเก็บอากรตามราคา

หลักเกณฑ์การประเมินอากรของข้อตกลงราคาศุลกากรแกลด์นั้น ราคาซื้อขายที่จะนำมาประเมินอากรต้องบวกค่านายหน้าเข้าไปในราคาขึ้นด้วย แต่ให้บวกเข้าไปได้เฉพาะค่านายหน้าในการซื้อเท่านั้น (มาตรา 8 ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกลด์)

คำว่า ค่านายหน้าในการซื้อ หมายถึง ค่าธรรมเนียม (Fees) ที่จ่ายโดยผู้นำเข้า ซึ่งจ่ายให้ตัวแทนของตนสำหรับ เป็นค่าตอบแทนในการที่รับ เป็นตัวแทนให้กับคนในต่างประเทศเพื่อการซื้อสินค้าที่กำลังประเมินราคานั้นอยู่ ((มาตรา 8.1 (a) (i) ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกลด์)

ค่าใช้จ่ายในการส่งมอบ (ค่าบรรจุหีบห่อ ค่าประกันภัย ค่าคอนเทนเนอร์)

ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทย ใช้ราคา ซี.ไอ.เอฟ. จึงต้องนำค่าใช้จ่ายในการส่งมอบที่เป็น ค่าระวางบรรทุก ค่าประกันภัย เข้าไปในราคาซื้อขายด้วย ซึ่งการบวกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันในทางการค้า เพราะค่าขนส่งย่อมต่างกันออกไปในการซื้อขายแต่ละราย รายที่เสียค่าขนส่งต่ำย่อมได้เปรียบรายที่เสียค่าขนส่งสูง ยิ่งไปกว่านั้นบางรายอาจจะมิพาทนของตนเองใช้ในการขนส่งจึงไม่ต้องเสียค่าระวางบรรทุก แต่ในการประเมินราคาศุลกากร เจ้าหน้าที่จะบวกค่าระวางบรรทุกเข้าไปในราคาด้วย จึงทำให้ราคานั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง

สำหรับหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรแกลด์นั้น การจะใช้ราคา ซี.ไอ.เอฟ. หรือ เอฟ.ไอ.บี. นั้นให้เป็น เรื่องของประเทศภาคีกำหนดเอง

ค่าคอนเทนเนอร์

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของข้อตกลงราคาศุลกากรแกลด์นั้น มาตรา 8.1 (a) (ii) กำหนดให้นำค่าตอบแทนมารวม เข้าไปในราคาด้วย

หลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรไทยนั้น ภาชนะบรรจุชนิดที่ใช้บรรจุเพื่อความสะดวก และปลอดภัยในการขนส่งระหว่างประเทศที่เรียกว่า "คอนเทนเนอร์" นั้นได้รับการยกเว้นอากรตาม พระราชกำหนดพิภักดิ์อัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ภาค 4 ประเภทที่ 15 ดังนั้น ค่าคอนเทนเนอร์จึง ไม่ต้องนำมารวม เข้ากับราคาสินค้าด้วย

ค่าขนย้าย (Handling Charge)

ค่าใช้จ่ายในการขนย้ายสินค้าจากโรงพักสินค้ามายังท่าเทียบเรือ ถือเป็นส่วนหนึ่งของ ราคา ซึ่งต้องนำมารวม เข้ากับราคาพึงประเมินตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทย⁵¹

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาของข้อตกลงราคาศุลกากรแอกต์นั้น (มาตรา 8.2 (b) กำหนดว่าขนถ่าย (Loading, Unloading) และค่าขนย้าย (Handling Charge) ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งของสินค้า เข้าไปยังท่าเรือ นั้นให้ เป็นเรื่องของกฎหมายภายในประเทศภาคีจะกำหนด เองว่าจะให้รวมหรือไม่

ค่าดอกเบี่ย⁵²

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาของข้อตกลงราคาศุลกากรแอกต์นั้น ไม่มีบทบัญญัติให้รวม ดอกเบี่ยเข้าไว้ในราคาซื้อขาย ดังนั้นถ้าราคานั้นได้แสดงค่าดอกเบี่ยไว้ต่างหากจากราคาซื้อขายก็ ไม่ต้องนำค่าดอกเบี่ยนั้นมารวมด้วย แต่อย่างไรก็ตามถ้าราคาที่สำคัญนั้นมีค่าดอกเบี่ยรวมอยู่ด้วย โดยไม่มีการแยกรายการไว้ต่างหาก และผู้ซื้อแสดงให้เห็นได้ว่าราคานั้น เป็นราคาที่ได้อำนาจจริง หรือ พึ่งต้องจ่าย และอัตราดอกเบี่ยนั้นไม่เกินกว่าระดับที่เรียกเก็บกันเป็นส่วนใหญ่ในประเทศนั้น ในวันและ เวลาที่ เรียกเก็บก็ให้หักออกจากราคาได้

หลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรของไทย ในกรณีที่มีดอกเบี่ยให้ถือปฏิบัติดังนี้

(1) ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าราคาที่สำคัญตามบัญชีราคาสินค้าที่ยื่นต่อศุลกากร เป็นราคา ซี.ไอ.เอฟ. โดยไม่ระบุค่าดอกเบี่ยไว้ แม้จะมีเงื่อนไขในการจ่ายเงินเกิน 90 วัน

⁵¹ ถวัลย์ วีระประดิษฐ์. "การประเมินอากร" วารสารศุลกากรปีที่ 2 ฉบับที่ 8 (ก.ย.- ต.ค. 31) หน้า 70

⁵² Ibid., p.9

ก็ตาม ให้ถือว่าเป็นราคาเงินสด และไม่การยอมรับค่าชี้แจงหรือข้อเรียกร้องใด ๆ ให้พิจารณาเป็นอย่างอื่น

(2) ถ้าเป็นการชำระราคาภายใน 90 วัน ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้จะมีค่าดอกเบี้ยรวมอยู่หรือไม่ก็ตาม ให้ถือเป็นราคาเงินสด

(3) ถ้าชำระราคาสินค้าเกินกว่า 90 วัน ตามเงื่อนไขที่ระบุมีรายการดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายตามช่วงเวลาการชำระเงินปรากฏชัดเจน หากสอบหลักฐานเชื่อว่าได้มีการชำระดอกเบี้ยจริงก็ให้หักค่าดอกเบี้ยตามอัตราปกติออกเป็นราคาเงินสด

(4) หากราคาเงินสดดังกล่าวข้างต้นต่ำกว่าราคาพึงประเมินตามกฎหมายก็ให้ใช้ราคาตามกฎหมายเป็นราคาประเมิน⁵³

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (Licence fee) และค่าสิทธิ (Royalty)

หลักเกณฑ์การประเมินราคาสุทธภาพเกณฑ์นั้นกำหนดไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา 8.1 (c) ว่าให้เพิ่มค่าสิทธิ (Royalty) และค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (Licence fee) ที่มีได้รวมอยู่ในราคาที่จ่ายจริงหรือพึงต้องจ่าย โดยมีเงื่อนไขดังนี้ คือ

- (1) ต้องเป็นค่าสิทธิ (Royalty) หรือค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (Licence fee) ที่เกี่ยวกับสิทธิที่กำลังประเมินราคา และ
- (2) ค่าสิทธิ (Royalty) หรือค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (Licence fee) จะต้องชำระโดยผู้ซื้อไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม (และไม่ว่าจะจ่ายให้กับผู้ใด)

ถ้าค่าสิทธิ (Royalty) หรือค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (Licence fee) ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข 2 ข้อนี้ ห้ามมิให้นำมารวมเข้ากับราคาจ่ายจริงหรือพึงต้องจ่าย

หลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทย ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาสุทธภาพไทยถือว่าค่าสิทธิ (Royalty) และค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (Licence fee) เป็นส่วนหนึ่งของราคา

- ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (Licence fee)

⁵³ มติที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับราคาสุทธภาพครั้งที่ 10/2521

ของบางอย่างจะต้อง เสียค่าธรรมเนียมในการส่งออก และ เป็นส่วนหนึ่งที่ผู้ขายคิด
เอากับผู้ซื้อ ถือได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของราคาที่จะต้องนำไปรวม เป็นราคาประเมินด้วย

- ค่าสิทธิ (Royalty)

ค่าสิทธิหมายความรวมถึงค่าตอบแทนอื่นใดทำนองเดียวกับที่เป็นตัวเงิน หรืออาจจะ
คำนวณได้ เป็นตัวเงินอัน เกี่ยวกับของที่นำ เข้ามา เพื่อผลิตตามข้อตกลงหรือนำ เข้ามา โดยใช้ เครื่องหมาย
การค้า ชื่อ หรือยี่ห้อ ของ เจ้าของสิทธิในต่างประเทศ หรือการนำของที่ไม่มี เครื่องหมายการค้า ชื่อ
หรือยี่ห้อแต่ใช้ เครื่องหมายการค้า ชื่อ หรือยี่ห้อของ เจ้าของสิทธิในต่างประเทศหลังการนำ เข้า และ
ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายก่อนหรือหลังการนำ เข้า หรือเป็นการจ่ายครั้ง เดียวหรือหลายครั้ง หรือเป็นการ
จ่ายให้แก่ผู้ขายในต่างประ เทศ หรือบุคคลที่สามก็ตาม

ค่าสิทธิถือเป็นส่วนหนึ่งของราคาอันแท้จริงในท้องตลาด ฉะนั้นผู้นำ เข้าต้องนำค่า
สิทธิทั้งหมดมารวม เป็นราคาพึงประ เเมิน โดยสำแดงไว้ในใบขนสินค้า เข้า เพื่อชำระ ภาษีอากร ⁵⁴

- ค่าใช้จ่ายสำหรับผังแบบ เครื่องมือ และอื่น ๆ

หลักเกณฑ์ในการประเมินราคาสุทธการกำหนดไว้ในมาตรา 8.1 (b) ว่า
ให้รวมเอาค่า ผังแบบ เครื่องมือ ค่าตอบแทน ค่าวิศวกรรม ฯลฯ เข้าไปในราคาด้วย

ในหลัก เกณฑ์การประเมินราคาสุทธการของไทยก็เช่น เดียวกัน ค่าใช้จ่ายดังกล่าว
คือค่าใช้จ่ายสำหรับ ผัง แบบ และ เครื่องมือ สำหรับสินค้าบางอย่างที่สิ่งทำ เฉพาะรายถือเป็นส่วน
หนึ่งของต้นทุนสินค้า และต้องนำไปรวมกับราคาพึงประ เเมิน เพื่อคำนวณอากรด้วย

7) การซื้อขายระหว่างผู้ที่มีความสัมพันธ์

ในหลัก เกณฑ์การประเมินราคาสุทธการของไทยนั้น ถือราคานำ เข้าสูงสุด เป็นราคาประเมิน
ดังนั้นการที่ผู้ซื้อและผู้ขายมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และความสัมพันธ์นั้นมีผลกระทบต่อราคาหรือไม่
จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณา ถ้าปรากฏว่าราคาซื้อขายนั้นเป็นราคานำ เข้าสูงสุดแล้ว แม้ราคานั้นจะ เกิด
จากความสัมพันธ์พิเศษ และความสัมพันธ์นั้นมีผลต่อราคาก็ตาม สุทธการต้องรับราคานั้นเป็นราคา
สำหรับประเมินอากร

⁵⁴ ประกาศกรมศุลกากรที่ 15/2523

ในการซื้อขายระหว่างผู้ที่มีความสัมพันธ์กันในบางครั้งจะมีส่วนลดให้แก่กัน ถ้าปรากฏว่า ส่วนลดนั้น เป็นการลดให้แก่กันโดยทั่วไปแล้ว ราคาที่เกิดจากการมีส่วนลดแก่กันนั้นก็สามารรับเป็น ราคาสำหรับประเมินได้

ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาสุทธการของข้อตกลงราคาสุทธการแกตต์นั้น ถือราคาที ง่ายจริง หรือพืงต้องจ่ายเป็นราคาประเมิน ซึ่งแน่นอนว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์กันย่อมจะขายสินค้าให้แก่ กันในราคาถูก ดังนั้นในการประเมินราคาสุทธการตามหลักเกณฑ์ของข้อตกลงราคาสุทธการแกตต์ จึงต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายด้วย

- การปฏิบัติต่อตัวแทนเพียงผู้เดียว (Sole agent) ผู้สัมปทานแต่เพียงผู้เดียว (Sole Concessionair)

ในการประเมินราคาสุทธการของข้อตกลงราคาสุทธการแกตต์นั้น เพียงแต่การ เป็น ตัวแทนแต่เพียงผู้เดียว (Sole agent) ผู้สัมปทานแต่เพียงผู้เดียว (Sole Concessionair) นั้นไม่มีผลให้ต้องปฏิเสธราคาซื้อขายนั้น เว้นแต่การเป็นตัวแทนแต่เพียงผู้เดียว (Sole agent) ผู้สัมปทานแต่เพียงผู้เดียว (Sole Concessionair) นั้นจะมีผลกระทบต่อราคา เช่นมีการให้ ส่วนลดแก่กัน เพราะการเป็นตัวแทนจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว (Sole agent) ผู้สัมปทานแต่เพียง ผู้เดียว (Sole Concessionair)

- ส่วนลด

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาสุทธการแกตต์นั้นไม่มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการให้ส่วนลด แก่กัน ดังนั้นถ้าราคานั้นเป็นราคาที่ได้จ่ายจริง หรือพืงต้องจ่ายแล้ว ราคานั้นถือเป็นราคาสุทธการ ได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าราคานั้นจะมีส่วนลดให้แก่กันหรือไม่

8) ปัญหาการมีราคาประเมินมากกว่า 1 ราคา

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาสุทธการของไทยนั้น ถือราคานำเข้าสูงสุดเป็นราคา ประเมิน ดังนั้นถ้ามีราคาซื้อขายมากกว่า 1 ราคา สุทธการจะถือราคานำเข้าสูงสุดในช่วงที่กำหนด เป็นราคาประเมิน (3 เดือนก่อนหน้า สำหรับสินค้าประเภทวัตถุดิบและเคมีภัณฑ์ 6 เดือนก่อนหน้า สำหรับสินค้าประเภทสินค้าสำเร็จรูป และ 1 เดือนก่อนหน้าสำหรับสินค้าทุกชนิดที่นำเข้ามาจาก ประเทศที่ค้าโดยรัฐ)

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรแกตต์นั้น จะมีกรณีที่มีราคาซื้อขายหลายราคาได้ ในกรณีที่ใช้ราคาสินค้าที่เหมือนกันเป็นราคาประเมินตามมาตรา 2 และการใช้ราคาสินค้าที่คล้ายกันเป็นราคาประเมินตามมาตรา 3 ของข้อตกลงราคาบุคลากรแกตต์

ในกรณีดังกล่าว ถ้าปรากฏว่ามีราคาซื้อขายมากกว่า 1 ราคาแล้ว ในมาตรา 2 และ มาตรา 3 ของข้อตกลงดังกล่าวให้ใช้ราคาต่ำสุดเป็นราคาประเมิน

วิเคราะห์และเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ที่เกิดจากการปฏิบัติ

1) การประเมินราคาในทางปฏิบัติ

- การประเมินราคาตามหลักเกณฑ์ของข้อตกลงราคาบุคลากรแกตต์

ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของข้อตกลงราคาบุคลากรแกตต์นั้น ถือราคาที่ย้ายจริง หรือพึงต้องจ่ายเป็นราคาประเมิน ดังนั้นเมื่อมีผู้นำสินค้าที่ต้องเสียอากรตามราคาเข้ามา ยังประเทศผู้นำเข้า และผู้นำเข้าสำแดงราคาสินค้าของตนต่อศุลกากร ศุลกากรจะรับราคา ผู้นำเข้า สำแดงนั้น เป็นราคาบุคลากร และใช้ราคานั้น เป็นเกณฑ์สำหรับประเมินอากรไปพลางก่อน เมื่อผู้นำเข้า ชำระอากร และนำสินค้าของตนออกไปจากอารักขาของศุลกากรแล้ว ศุลกากรจึงจะทำการตรวจสอบ ความถูกต้องของราคาในภายหลัง ซึ่งมีหลักในการพิจารณาดังนี้

ก. การประเมินราคาโดยไม่มีกรปรับราคา

เมื่อมีผู้นำสินค้าซึ่ง เป็นสินค้าที่ต้องชำระอากรตามราคา เข้ามายังประเทศผู้นำเข้า และผู้นำเข้าได้ยื่นสำแดงราคาสินค้านั้นต่อศุลกากร ศุลกากรต้องพิจารณาดังนี้ คือ

สินค้านั้น เป็นสินค้าที่มีราคาจ่ายจริง หรือพึงต้องจ่ายในเวลาที่ได้ขายสินค้านั้นเพื่อส่งออกไปยังประเทศผู้นำเข้าหรือไม่ ถ้ามีก็พิจารณาต่อไปว่าราคานี้ได้รวมค่าใช้จ่ายหลังการนำเข้าหรือไม่ (ถ้ามีค่าใช้จ่ายหลังการนำเข้ารวมอยู่ในราคาดังกล่าวให้หักออก) ถ้าไม่มีราคาที่จ่ายจริงหรือพึงต้องจ่าย ให้พิจารณาต่อไปว่า มีราคาซื้อขายที่ได้มีการปรับราคาโดยการรวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 ของข้อตกลงราคาบุคลากรหรือไม่ ถ้าพิจารณาแล้วปรากฏว่าราคานั้นไม่ได้รวมค่าใช้จ่ายหลังการนำเข้า และก็ไม่มีการปรับราคาตามมาตรา 8 ของข้อตกลงราคาบุคลากรแกตต์แล้ว ให้นำราคานั้นมาพิจารณาว่ามีข้อจำกัดแก่ผู้ซื้อในการจำหน่าย หรือการใช้สินค้านั้นหรือไม่ ถ้าไม่มีข้อจำกัดเช่นนั้น ให้พิจารณาต่อไปว่าราคานั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข หรือคำตอบแทนที่ทำให้ไม่สามารถกำหนดราคาที่แท้จริงของสินค้านั้นได้หรือไม่ ถ้าไม่มีให้พิจารณาต่อไปว่ารายได้ส่วนหนึ่ง

ส่วนได้อัน เกิดจากการขายต่อ การจำหน่าย การใช้ สินค้าในภายหลังของผู้ซื้อ มีผลเพิ่มพูนให้กับผู้ขาย โดยตรงหรือโดยอ้อมหรือไม่ ถ้าไม่มีให้พิจารณาต่อไปว่าผู้ซื้อและผู้ขายมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าราคานั้นไม่เป็นราคาที่เกิดจากการที่ผู้ซื้อและผู้ขายมีความสัมพันธ์กัน หรือ เป็นราคาที่เกิดจากการที่ผู้ซื้อและผู้ขายมีความสัมพันธ์กัน แต่ความสัมพันธ์นั้นไม่มีผลกระทบต่อราคาซื้อขายนั้น ก็ให้รับราคาซื้อขายนั้น เป็นราคาสุทธการและใช้ราคานั้น เป็นราคาสำหรับการประเมินอากรต่อไป แต่ถ้าปรากฏว่าราคานั้น เป็นราคาที่เกิดจากการที่ผู้ซื้อและผู้ขายมีความสัมพันธ์กัน และความสัมพันธ์นั้นมีผลกระทบต่อราคาแล้ว ก็ให้สุทธการปฏิเสธไม่รับราคานั้น เป็นราคาสุทธการ ในกรณีนี้ให้สุทธการประเมินราคาสินค้านั้นตามวิธีการลำดับรองต่อไป

ข. การประเมินราคาโดยมีการปรับราคา

การปรับราคาคือการนำเอาค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับราคา หรือค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของราคา มารวมเข้าไปในราคาซื้อขายที่จ่ายจริงหรือพึงต้องจ่าย

ตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาสุทธการแกตต์นั้นการปรับราคามี 2 กรณี คือ

(1) การปรับราคาตามบทบัญญัติในมาตรา 8 ของข้อตกลงราคาสุทธการแกตต์

การปรับราคากรณีนี้คือการนำเอาค่าใช้จ่ายที่ระบุไว้ในมาตรา 8 ของข้อตกลงฯ มารวมเข้าไปในราคาซื้อขายที่จ่ายจริงหรือพึงต้องจ่าย ซึ่งได้แก่รายจ่ายดังต่อไปนี้ คือ

ก. ค่าใช้จ่ายที่ผู้ซื้อจะต้องจ่ายแต่ยังมีได้รวมเข้าไว้ในราคาซื้อขายที่จ่ายจริงหรือพึงต้องจ่าย คือ

- ค่านายหน้า และค่าตัวแทน ยกเว้นค่านายหน้าในการซื้อ
- ค่าภาระบรรจ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของราคา ตามความมุ่งหมายของสุทธการ ซึ่งใช้กับสินค้าที่กำลังประเมินราคาอยู่นั้น
- ต้นทุนการบรรจุหีบห่อ ไม่ว่าจะ เป็นค่าแรงงาน หรือวัสดุที่ใช้ในการหีบห่อ

ข. มูลค่าของสินค้า หรือบริการ ที่ผู้ซื้อจ่ายไปโดยสมควรไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม โดยไม่คิดราคา หรือลดราคา เพื่อใช้ในการผลิต การขายส่งซึ่งสินค้าที่นำ เข้านั้น เฉพาะส่วนที่มีได้รวมเข้าไว้ในราคาซื้อขายที่จ่ายจริง หรือพึงต้องจ่าย ดังนี้

- ค่าวัสดุ ส่วนประกอบ ชิ้นส่วน และอื่น ๆ ที่คล้ายกัน ซึ่งประกอบรวม เป็นของที่นำ เข้า
- เครื่องมือ, แม่พิมพ์, แบบพิมพ์, และอื่น ๆ ที่คล้ายกัน ซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าที่นำ เข้า
- วัสดุที่ใช้สิ้น เปลืองในการผลิตสินค้าที่นำ เข้า
- ค่าวิศวกร , ค่าปรับปรุงงาน , งานศิลป์ , งานออกแบบ , แบบแปลน และภาพร่าง อันจำเป็นในการผลิตสินค้าที่นำ เข้า ซึ่งจัดทำขึ้นที่อื่นซึ่งมิใช่ประเทศที่นำ เข้า

ค. ค่าสิทธิ, ค่าใบอนุญาต, ค่าธรรมเนียม ที่เกี่ยวกับสินค้าที่กำลังประเมินราคาซึ่งผู้ซื้อต้องจ่ายตามเงื่อนไขในการขายไม่ว่าโดยตรง หรือโดยอ้อม และค่าใช้จ่ายนั้นยังมีได้รวม เข้าไว้ในราคาที่จ่ายจริงหรือพึงต้องจ่าย

ง. ส่วนใด ๆ จากผลได้อันเกิดจากกระบวนการแปรรูป การขายต่อการจำหน่ายหรือการใช้ของที่นำ เข้า ที่พึงได้แก่ผู้ขายไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

ค่าใช้จ่ายตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของราคาที่ต้องนำมารวม เข้ากับราคาซื้อขายที่จ่ายจริงหรือพึงต้องจ่าย แต่อย่างไรก็ตามรายจ่ายที่จะนำมาบวกเข้าไปนี้ต้องเป็นรายจ่ายที่เป็นจริง และมีปริมาณที่เห็นได้แน่นอน

(2) การปรับราคาในกรณีตามมาตรา 2 และมาตรา 3 ของข้อตกลงราคาศุลกากร แกดต์

ในบทบัญญัติในมาตรา 2 และมาตรา 3 แห่งข้อตกลงราคาศุลกากรแกดต์นั้น แสดงให้เห็นว่าตามข้อตกลงราคาศุลกากรแกดต์มีการยอมรับว่าราคาซื้อขายจะสัมพันธ์กับปริมาณ ดังนั้นในกรณีที่มีการนำราคาสินค้าที่เป็นประเภทและชนิดเดียวกันมา เป็นราคาประเมินตามบทบัญญัติในมาตรา 2 หรือ ในกรณีที่มีการนำราคาสินค้าที่เหมือนกันมา เป็นราคาประเมินตามมาตรา 3 นั้น ถ้าปรากฏว่าปริมาณที่ใช้ในการซื้อขายของสินค้าที่เป็นประเภทและชนิดเดียวกันตามมาตรา 2 หรือปริมาณของสินค้าที่ใช้ในการซื้อขายของสินค้าที่เหมือนกัน ตามมาตรา 3 ต่างไปจากปริมาณที่ใช้ในการซื้อขายของสินค้าที่กำลังประเมินราคาแล้ว ต้องมีการปรับราคานั้นให้สอดคล้องกับปริมาณที่มีการซื้อขาย

กล่าวโดยสรุป การประเมินราคาของข้อตกลงราคาบุคลากรแกตต์นั้น จะมีการรับราคา ที่ผู้นำเข้าสำแดง เป็นราคาบุคลากรไว้ก่อนหากมีความสงสัยว่าราคานั้น เป็นราคาที่เกิดจากผลของการ มีความสัมพันธ์พิเศษหรือมีหลักฐานว่าราคานั้นไม่ถูกต้องจึงจะมีการปฏิเสธราคานั้น ถ้าไม่มีหลักฐานว่า ราคานั้นไม่ถูกต้องบุคลากรก็จะต้องรับราคานั้น

ในการที่ข้อตกลงราคาบุคลากรแกตต์มีหลักเกณฑ์ดังกล่าวมานี้ มีความเห็นว่าหากประเทศไทย นำหลักเกณฑ์ของข้อตกลงราคาบุคลากรแกตต์มาใช้แล้วจะมีปฏิกิริยากระทบต่อขวัญและกำลังใจของ เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินราคา เพราะต้องเสี่ยงต่อความรับผิดชอบในทางแพ่ง กล่าวคือตามหลักราชการของ ไทยนั้น เมื่อข้าราชการทำโดยประมาททำให้รัฐต้องเสียหายแล้วข้าราชการผู้นั้นต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ชดใช้ค่าเสียหายนั้น กรณีอาจจะเกิดขึ้นได้ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ประเมินราคารับราคาสำแดงโดยไม่ทราบว่า ราคานั้นไม่ถูกต้อง และเป็นผลให้รัฐเก็บอากรขาดไปและไม่สามารถเรียกคืนจากผู้นำเข้าได้เพราะ หาดตัวไม่พบหรือเพราะล้มละลายเสียแล้ว ในกรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องเสี่ยงต่อความรับผิดชอบในทาง แพ่งชดใช้ค่าเสียหายแก่รัฐ

จากการที่หลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของข้อตกลงราคาบุคลากรแกตต์ก่อให้เกิด การฉ้อฉลราคาได้ง่ายนี้เองจึงเห็นว่าเหมาะที่จะนำไปใช้กับประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งไม่จำเป็นต้องพึ่ง รายได้จากภาษีศุลกากรมากนัก⁵⁵ แต่ไม่เหมาะกับประเทศไทยที่ยังคงต้องพึ่งรายได้จากภาษีศุลกากร อยู่ ประเทศไทยนั้นแม้ปัจจุบันจะถือเอาภาษีศุลกากร เป็น เครื่องมือในการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ ก็ตาม แต่อีกประการหนึ่งก็เพื่อรายได้เข้ารัฐ⁵⁶ ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลกำหนดประมาณการ ในการจัดเก็บภาษีศุลกากรในปี 2532 ถึง 105,985 ล้านบาท ซึ่งสูงกว่าปีงบประมาณ 2531 ถึง 64,120.000 ล้านบาท⁵⁷ แต่กรมเก็บได้จริง 70,101.000 ล้านบาท⁵⁸

⁵⁵มานะ หลีกทอง. "ราคาทางศุลกากร เกี่ยวกับอนุสัญญาให้ใช้สิทธิ" วิทยานพนธ์ปริญา มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

⁵⁶วีระพงษ์ รามางกูร. "บทบาทกรมศุลกากรกับภาวะเศรษฐกิจ" วารสารศุลกากร ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (มกราคม-กุมภาพันธ์) หน้า 16-17.

⁵⁷ กวช. ผชส. "สรุปผลงานในรอบ 7 เดือนปีงบประมาณ 2532" วารสารศุลกากร ปีที่ 2 ฉบับที่ 12 (พฤษภาคม-มิถุนายน) หน้า 23.

⁵⁸ กวช. "ผลการปฏิบัติงานของกรมศุลกากรในปีงบประมาณ 2532" วารสารศุลกากร ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2532) หน้า 9.

- การประเมินราคาตามหลักเกณฑ์การประเมินราคาของไทย

ในการประเมินราคาบุคลากรของไทยนั้นโดยหลักใหญ่แล้วถือราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เป็นราคาประเมินในชั้นแรก เมื่อมีผู้นำของผ่านพิธีการศุลกากร เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบก่อนว่าของนั้นมีราคากำหนดไว้อย่างเป็นทางการหรือไม่ เป็นต้นว่า เป็นราคาที่มีบัตรราคากำหนดราคาไว้ หรือไม่มีราคาประกาศกรม เป็นรายเฉลี่ยหรือราคาประกาศของกองวิเคราะห์ราคาหรือไม่ ถ้ามีก็ให้ใช้ราคานั้นเป็นราคาประเมิน ถ้าไม่มีก็ให้ตรวจสอบว่ามีผู้นำเข้าในราคาที่สูงกว่านี้หรือไม่ ถ้ามีก็ให้ใช้ราคานั้นเป็นราคาประเมิน ถ้าไม่มีก็ให้รับราคานำเข้ารายนั้น เป็นราคาประเมิน และถือราคานี้เป็นราคาประเมินรายอื่นที่นำเข้าไปในราคาต่ำกว่านี้

ในหลักเกณฑ์การประเมินของไทยถือราคา C.I.F. เป็นราคาประเมิน ดังนั้นจึงต้องนำค่าระวางบรรทุก ค่าประกันภัยมารวมเข้าไปในราคาด้วย

2) ความแน่นอนของหลักเกณฑ์

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการค้าระหว่างประเทศอย่างหนึ่งคือความแน่นอนของหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากร การที่มีหลักเกณฑ์การประเมินราคาที่ไม่แน่นอนทำให้ผู้ประกอบการค้าไม่สามารถจะคาดหมายความเป็นไปได้ของกิจการของตนได้ล่วงหน้า จึงเป็นการยากแก่การวางโครงการเกี่ยวกับกิจการของตน และไม่อาจจะคาดหมายได้ว่าราคาสินค้าของตนจะเป็นเท่าไร สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ประกอบการค้าไม่มีความมั่นใจในการต่อรองในทางการค้าระหว่างประเทศ

ในปัญหาความแน่นอนของหลักเกณฑ์การประเมินราคานี้ถ้ามองในภาพรวมแล้วข้อตกลงราคาบุคลากรแกดต์จะสร้างความเชื่อถือในเรื่องของความแน่นอนในหลักเกณฑ์มากกว่าหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของไทย เพราะหลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของข้อตกลงราคาบุคลากรแกดต์ปรากฏให้เห็นชัดในรูปของกฎหมาย ซึ่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่หลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของไทยนั้นจะปรากฏอยู่ในประมวลระเบียบปฏิบัติการบุคลากร ซึ่งความมีอยู่ของหลักเกณฑ์จะรู้ได้แต่เฉพาะข้าราชการในกรมบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่กี่ราย และยิ่งไปกว่านั้นกฎเกณฑ์นี้ยังแก้ไขได้ง่าย เพียงแต่กรมบุคลากรออกคำสั่งยกเลิกเท่านั้นกฎเกณฑ์อันนั้นก็จะถูกยกเลิกทันที และปรากฏว่าคำสั่งนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อย ๆ จึงเห็นว่ากฎเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของข้อตกลงราคาบุคลากรแกดต์จะมีความแน่นอนกว่าของไทยในแง่ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่า

แต่อย่างไรก็ตามต่างก็มีข้อบกพร่องจนเป็นเหตุให้ไม่มีความแน่นอนในกฎเกณฑ์ดังนี้

ก. ความไม่แน่นอนอันเกิดจากการใช้ดุลยพินิจ

มีบางกรณีที่เป็นกรยากที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ให้แน่นอนลงไปกฎหมายจึงให้เจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมายใช้ดุลยพินิจพิจารณาตัดสินใจเอง และเนื่องจากดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่แต่ละคนย่อมจะต่างกันออกไป ดังนั้นการที่กฎหมายเปิดกว้างให้มีการใช้ดุลยพินิจได้จึงเท่ากับเป็นการสร้างความไม่แน่นอนในหลักเกณฑ์ให้กับกฎหมาย บทบัญญัติที่เปิดกว้างให้มีการใช้ดุลยพินิจ คือ

กรณีของไทย

การใช้ราคานำเข้าสูงสุด

การใช้ราคานำเข้าสูงสุดเป็นราคาประเมินนั้นไม่ใช่ว่าทั้งค้ำเด็ดขาด เจ้าหน้าที่อาจจะไม่ใช้ราคานำเข้าสูงสุดเป็นราคาประเมินก็ได้ถ้าเห็นว่าการที่สินค้านั้นมีราคาสูงสุด เพราะซื้อในปริมาณน้อยหรือความถี่ในการซื้อมีน้อย คือนาน ๆ ซื้อครั้งหนึ่ง การที่จะพิจารณาว่าการซื้อในปริมาณใดเป็นการซื้อมากซื้อน้อยนั้นไม่มีกฎเกณฑ์กำหนดปริมาณมาตรฐานไว้ จึงเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินราคาใช้ดุลยพินิจเอาเอง ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่แต่ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกันและในเรื่องของความถี่ในการนำเข้าก็เช่นเดียวกัน เป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินราคาแต่ละนายพิจารณา กำหนดเอาเอง

กรณีของข้อตกลงราคาศุลกากร แกตต์

ในกรณีกำหนดราคาจากราคาสินค้าที่เป็นประเภทและชนิดเดียวกันในมาตรา 2 และสินค้าที่เหมือนกันในมาตรา 3 สินค้าใดจะเป็นสินค้าประเภทและชนิดเดียวกัน หรือเป็นสินค้าที่เหมือนกันหรือไม่ถึงแม้ว่าจะมีกฎเกณฑ์กำหนดไว้ก็จริง แต่เป็นการกำหนดอย่างกว้าง ๆ เจ้าหน้าที่ต้องใช้ดุลยพินิจเอาเอง

นอกจากนี้ในกรณีตามมาตรา 7 ให้ประเมินราคาสินค้าโดยวิธียึดหยุ่น การให้มีการใช้กฎหมายอย่างยึดหยุ่นก็คือความไม่แน่นอนของหลักเกณฑ์

ข. ความไม่แน่นอนอันเกิดจากข้อบกพร่องของกฎหมาย หรือการตีความ

กรณีของไทย

ในหลักเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากรไทยนั้นถือราคานำเข้าสูงสุดเป็นราคาประเมิน การถือราคาสูงสุดเป็นราคาประเมินนี้มีสินค้าบางชนิด เช่น พลาสติกแผ่น และแผ่นกระจก ซึ่งมีการนำเข้าที่มีความแตกต่างกันมากจนไม่สามารถจะถือเอาสินค้านำเข้ารายการใดเป็นเกณฑ์กำหนดราคานำเข้า

สูงสุดได้ ในกรณีเช่นนี้เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินราคาจะถือราคาที่ใกล้เคียงที่สุดเป็นเกณฑ์สำหรับการคำนวณ
หาราคานำเข้าสูงสุดโดยวิธีเทียบบัณฑิติไตรยางค์ ในกรณีเช่นนี้จึงทำให้กฎเกณฑ์นั้นไม่แน่นอน

กรณีของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์

ความในมาตรา 1 ของข้อตกลงราคาศุลกากรแกตต์กำหนดว่าราคาซื้อขายต้องเป็น
ราคาขายเพื่อส่งออกไปยังประเทศนำเข้า โดยความในมาตรา 1 ของข้อตกลงดังกล่าวกำหนดไว้
ดังนี้ Transaction value is the price actually paid or payable for the good
when sold for export to the country of Importation

แต่ใน Commentary 6.1 ยินยอมให้ใช้ราคาซื้อขายคราวเดียวสำหรับสินค้าที่
แยกส่งไปยังประเทศอื่น ๆ ที่มีใช้ประเทศนำเข้าเป็นราคาประเมิน ซึ่งการตีความเช่นนี้ขัดกับความ
ในมาตรา 1 ที่ว่า ราคาซื้อขายต้องเป็นราคาขายเพื่อส่งออกไปยังประเทศนำเข้า⁵⁹

⁵⁹Ibid., p.